

Influència de la mida de l'empresa, la seva localització i la seva activitat econòmica en la incapacitat temporal per contingència comuna

INFLUÈNCIA DE LA MIDA DE L'EMPRESA, LA SEVA LOCALITZACIÓ I LA SEVA ACTIVITAT ECONÒMICA EN LA INCAPACITAT TEMPORAL PER CONTINGÈNCIA COMUNA

MÓNICA P. BALLESTEROS POLO. mballesteros@mc-mutual.com

MAITE SAMPERE VALERO. msampere@mc-mutual.com

JUAN CARLOS LÓPEZ LÓPEZ. jlopezl@mc-mutual.com

L'ABSÈNCIA A LA FEINA PER INCAPACITAT TEMPORAL PER CONTINGÈNCIA COMUNA (IT CC) ÉS UN FENOMEN COMPLEX, EN EL QUAL INTERVENEN DIFERENTS FACTORS QUE EN DETERMINEN LA FREQUÈNCIA I DURACIÓ. EN ARTICLES ANTERIORS, VAM REVISAR EL PAPER DELS FACTORS DEMOGRÀFICS, EL GÈNERE I L'EDAT, I ARA ES TRACTARÀ LA INFLUÈNCIA D'ALGUNS FACTORS LABORALS, COM LA MIDA DE L'EMPRESA, LA SEVA LOCALITZACIÓ I L'ACTIVITAT ECONÒMICA.

ES PRESENTEN ELS INDICADORS D'IT CC CORRESPONDENTS A L'ANY 2009, DE LA POBLACIÓ TREBALLADORA AFILIADA PER COMPTE ALIÈ, QUE TENEN LA GESTIÓ DE LA CONTINGÈNCIA COMUNA A MC MUTUAL (POBLACIÓ D'ÀMBIT NACIONAL DE MÉS DE 600.000 TREBALLADORS). ELS INDICADORS UTILITZATS SÓN LA INCIDÈNCIA, LA DURADA I LA TAXA D'ABSENTISME, EXPLICADES EN DETALL A L'ARTICLE PUBLICAT A MC SALUT LABORAL (MARÇ DE 2010), AMB EL TÍTOL "INCAPACITAT TEMPORAL PER CONTINGÈNCIA COMUNA. INTRODUCCIÓ I INDICADORS".

LA MIDA DE L'EMPRESA

Les absències per motius de salut són un fenomen quotidià, que afecta tant les grans empreses com les petites. No obstant això, s'ha observat una variabilitat en els indicadors d'IT CC atesa la mida de les empreses. Les de major nombre de treballadors són les que presenten un absentisme més elevat.

A la figura 1 es presenten els resultats de la cartera d'MC MUTUAL, corresponents a l'any 2009, desagregats en funció de la mida de l'empresa. Les dades mostren que tant la incidència com la taxa d'absentisme s'incrementen a mesura que augmenta la mida de l'empresa. En relació

amb la durada dels processos, el comportament és oposat, és a dir, les empreses més petites presenten durades superiors. Aquest fenomen s'explica perquè generalment, a les empreses més grans, l'increment de la incidència es deu a un augment de la freqüència de baixes de curta durada, que ocasiona una disminució de la durada mitjana dels processos.

Dins les possibles explicacions atribuïdes a un absentisme més elevat a les empreses de grans dimensions, és comú assenyalar la falta d'identificació dels treballadors amb l'organització, la percepció que l'absència passarà més inadvertida que a l'empresa petita i la possibilitat que un altre empleat cobreixi fàcilment la tasca que queda per fer.

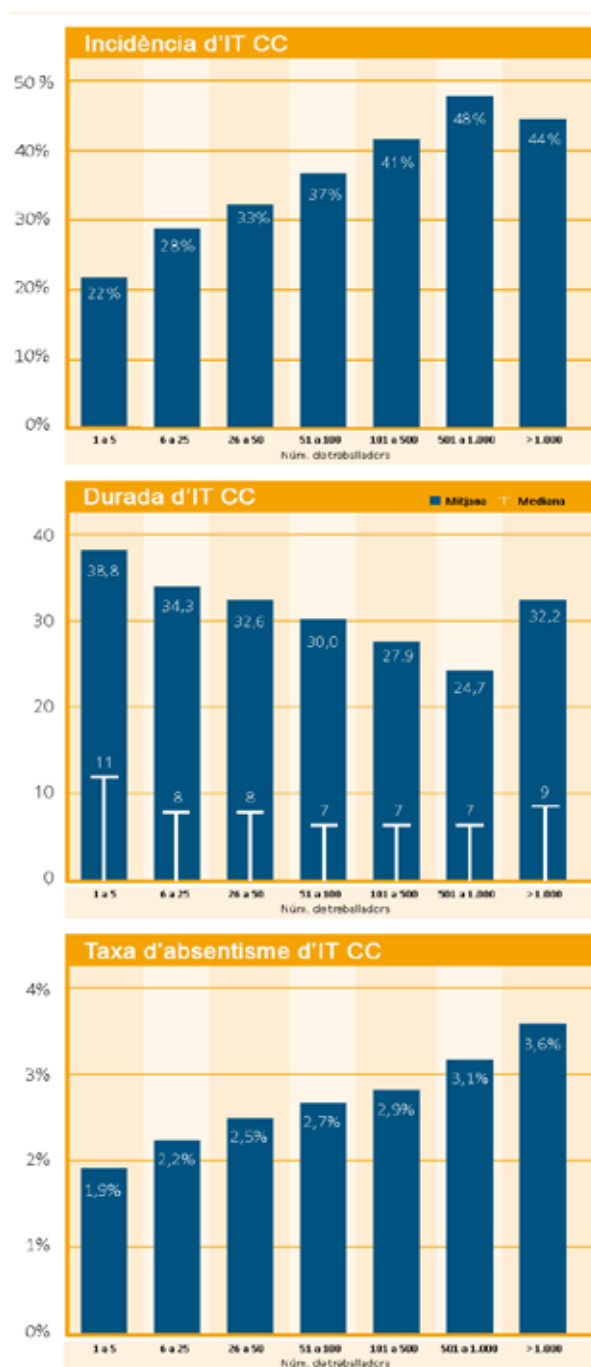
Des d'un altre punt de vista, a les grans empreses es tendeixen a burocratitzar els processos de treball i de gestió de personal, generant una relació més distant i impersonal amb el treballador. Així mateix, la gestió i el control de les absències pot ser un procés complex, responsabilitat d'un departament que està "lluny" del treballador.

A l'altre extrem, les empreses petites posseeixen una estructura jeràrquica reduïda, cosa que facilita una relació més propera entre directius i empleats, i on les absències són recordades amb més claredat, no només per part dels caps, sinó també pels mateixos companys de feina, que vigilen i valoren l'absència d'un treballador.

En la nostra experiència hem observat que, independentment de la mida de l'empresa, l'absentisme augmenta quan se substitueix el personal de baixa. Així mateix, a les grans empreses l'absentisme disminueix quan la gestió de les baixes implica i fa partícip el cap intermedi, que

és qui ocupa una posició millor per valorar les circumstàncies que envolten l'absència dels treballadors al seu càrrec.

FIGURA 1. INDICADORS D'IT CC PER MIDA D'EMPRESA, MC MUTUAL - 2009

LOCALITZACIÓ DE L'EMPRESA

Podríem tenir la percepció que la localització de l'empresa en la qual treballem no es relaciona amb el comportament de la IT CC. No obstant això, s'ha observat un absentisme menor a les empreses localitzades en petits nuclis urbans que en les situades en grans urbs o zones industrialitzades.

S'ha plantejat que, a les empreses localitzades en nuclis urbans petits, possiblement hi hagi un contacte major entre els treballadors fora de l'entorn laboral, que al seu torn genera una facilitat en el "control" social de la persona que s'absenta. També s'ha observat que la distància i el temps requerit pel treballador per desplaçar-se des de casa fins al centre de treball modifiquen el comportament de la IT CC, principalment quan les baixes estan suscitées per la insatisfacció laboral o la manca de motivació a la feina.

Alguns estudis han posat de manifest l'existència de desigualtats territorials relacionades amb el comportament de la IT CC. A Espanya, les diferències observades entre les diferents comunitats autònomes (CCAA), en part, s'atribueixen a les característiques demogràfiques existents en cadascuna d'elles. Un altre aspecte que cal tenir en compte és l'activitat econòmica o el sector de producció predominant a cada CA, que poden determinar en gran mesura el comportament dels indicadors d'IT CC en aquesta comunitat.

A MC MUTUAL, el comportament de la IT CC no va ser homogeni en les diferents CCAA (Taula 1); es van detectar les taxes més altes d'absentisme a Astúries, Múrcia i Canàries. La problemàtica

en aquestes autonomies és molt diferent. A les Canàries, l'absentisme s'atribueix a l'elevada incidència, mentre que a Astúries i Múrcia es deu fonamentalment a la durada perllongada de les baixes. A Extremadura i Castella i Lleó, es van detectar les taxes més baixes d'absentisme, a causa de la baixa incidència amb la qual es produeixen els episodis d'IT CC en aquestes CCAA.

Navarra és l'autonomia amb la incidència més alta (48,8 %). És important ressaltar que la Comunitat Foral de Navarra és possiblement la CA que realitza un major esforç en registrar de forma periòdica i sistemàtica els episodis d'IT CC per al conjunt d'afiliats, cosa que afavoreix l'increment de la incidència (major detecció).

TAULA 1. INDICADORS D'IT CC PER COMUNITAT AUTÒNOMA, MC MUTUAL - 2009

COMUNITAT AUTÒNOMA	INCIDÈNCIA	DURACIÓ MITJANA	DURACIÓ MEDIANA	TAXA D'ABSENTISME
Andalusia	34,3 %	35,1	9	2,71 %
Aragó	31,3 %	33,5	8	2,42 %
C. Valenciana	23,4 %	47,7	13	2,51 %
Canàries	38,2 %	35,9	9	3,16 %
Cantàbria	32,5 %	34,8	9	2,86 %
Castella La Manxa	29,3 %	38,7	9	2,54 %
Castella i Lleó	27,2 %	32,3	9	2,26 %
Catalunya	40,9 %	27,8	7	2,78 %
Extremadura	19,8 %	40,6	12	1,93 %
Galícia	25,8 %	46,2	14	2,76 %
Illes Balears	31,7 %	33,9	9	2,59 %
La Rioja	36,1 %	29,4	6	2,50 %
Madrid	39,8 %	27,3	7	2,68 %
Múrcia	35,3 %	44,9	10	3,20 %
Navarra	48,8 %	24,8	5	2,83 %
P. Astúries	29,8 %	44,7	12	3,37 %
País Basc	36,6 %	34,9	8	3,10 %

ACTIVITAT ECONÒMICA

Aquells que treballem en absentisme laboral som testimonis de l'interès creixent de les empreses per conèixer no només els seus indicadors d'IT CC, sinó també els que presenten les empreses agrupades a la seva mateixa activitat econòmica, i és que s'han observat variacions en els indicadors IT CC atès aquest factor.

Hi ha una freqüència major de baixes als sectors en els quals abunden les ocupacions de caràcter manual, vinculades amb una major càrrega física en el lloc de treball. Sembla possible, doncs, proposar l'existència de factors lligats a l'activitat que,

d'alguna manera, incrementen tant el risc de patir una baixa com el de perllongar-ne la durada. No abunden els estudis sobre aquest aspecte però, per exemple, Benavides i col·laboradors van detectar que la durada de la IT CC va ser més llarga al sector de l'hostaleria i l'educació ¹.

A MC MUTUAL, la incidència més alta es va observar a les Activitats Administratives i els Serveis Auxiliars (un sector fonamentalment compost per empreses de neteja) i a la Indústria Manufacturera, que es corresponen amb sectors en els quals predomina la feina manual (dades no mostrades). Aquests resultats són concordants amb els detectats prèviament en un estudi realitzat a Navarra ².

---

¹ Benavides FG, Plana M, Serra C, Domínguez C, Despuig M, Sampere M, Gimeno D. Reincorporació a la feina després d'un episodi d'incapacitat temporal per contingència comuna: paper de l'edat, el sexe, l'activitat econòmica i la comunitat autònoma. Rev Esp Salut Pública. 2007; 81: 183-190.

² Memoria Osalan 2003. Institut Basc de Seguretat i Salut Laborals.

EN RESUM

La IT CC és un fenomen complex, en el qual intervenen múltiples factors, tant demogràfics (gènere i edat, principalment) com relacionats amb l'empresa, entre els quals hi ha la seva mida, activitat i localització, tal com hem vist en aquest article.

És important, doncs, que l'empresa conegui que els seus indicadors d'absentisme estan influïts per les seves pròpies característiques demogràfiques i laborals. No obstant això, aquests factors no són, en cap cas, uns determinants absoluts i inapel·lables. Hi ha empreses que, contra tot pronòstic (per demografia, mida, localització i activitat), presenten taxes d'absentisme reduïdes. La manera com ho aconseguen es desenvoluparà en articles propers.

FÓRMULES UTILITZADES

Incidència anual	=	$\frac{\text{Nre. casos nous cada any}}{\text{Nre. mitjana treballadors a l'any}} \times 100$
Durada mitjana anual	=	$\frac{\text{Dies acumulats pels processos que han estat alta a l'any}}{\text{Nre. d'altres a l'any}}$
Taxa d'absentisme anual	=	$\frac{\text{Dies reals perduts a l'any}}{\text{Nre. treballadors a l'any} \times 365} \times 100$

MC
MUTUAL

**AMB LA
SALUT
LABORAL,
AMB LES
PERSONES**

AMB TU

24 hores d'atenció
900 300 144
www.mc-mutual.com